

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Повна назва навчальної дисципліни	Епідеміологія та принципи доказової медицини
Повна офіційна назва закладу вищої освіти	Сумський державний університет
Повна назва структурного підрозділу	Навчально-науковий медичний інститут. Кафедра інфекційних хвороб з епідеміологією
Розробник(и)	Клименко Наталія Василівна, Чемич Микола Дмитрович, Чемич Оксана Миколаївна, Саєнко Олександр Сергійович, Світайло Владислав Сергійович
Рівень вищої освіти	Другий рівень вищої освіти, НРК – 7 рівень, QF-LLL – 7 рівень, FQ-EHEA – другий цикл
Тривалість вивчення навчальної дисципліни	один семестр
Обсяг навчальної дисципліни	Обсяг становить 2 кред. ЄКТС, 60 год. Для денної форми навчання 42 год. становить контактна робота з викладачем (6 год. лекцій, 36 год. практичних занять), 18 год. становить самостійна робота.
Мова викладання	Українська

2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

Статус дисципліни	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Медицина"
Передумови для вивчення дисципліни	"Крок-1", Адміністративна відповідальність у сфері медичної практики, Медична біологія, Латинська мова та медична термінологія, Медична інформатика, Мікробіологія, вірусологія та імунологія, Біохімія, Медична біологія, паразитологія та генетика, Гігієна, соціальна медицина, організація та економіка охорони здоров'я, Інструментальні методи медико-біологічних досліджень, Загальна гігієна та екологія, Біологічна та біоорганічна хімія, Основи мікробіології та біобезпеки, радіологія
Додаткові умови	Додаткові умови відсутні
Обмеження	Обмеження відсутні

3. Мета навчальної дисципліни

Метою є оволодіння теоретичними основами епідеміології як загальномедичної науки,

засвоєння методів епідеміологічної діагностики, вивчення засобів профілактики інфекційних захворювань і організації, їх використання в первинній ланці охорони здоров'я, а також засобів попередження можливих епідеміологічних наслідків при надзвичайних станах, під час військових дій.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. Загальна епідеміологія. Доказова медицина
Тема 1 Вчення про епідемічний процес. Значення епідеміології для громадського здоров'я. Основні епідеміологічні концепції. Протиепідемічні заходи в осередку інфекційного захворювання. Епідеміологія. Епідемічний процес. Складові епідемічного процесу. Розділи вчення про епідемічний процес. Протиепідемічні заходи в осередку – заходи, спрямовані на складові епідемічного процесу. Обстеження осередку інфекційного захворювання. Заповнення відповідної документації. Заходи щодо ліквідації осередку – заходи по відношенню до хворого та носія, знезараженню навколишнього середовища та осіб, які спілкувались з джерелом інфекційного захворювання.
Тема 2 Протиепідемічна та профілактична робота в практиці сімейного лікаря. Раннє виявлення інфекційного хворого. Збір епідеміологічного анамнезу. Рання ізоляція, госпіталізація – обов'язкова і за показаннями: клінічними і епідеміологічними. Взяття матеріалу від хворого для бактеріологічного дослідження. Епідеміологічне обстеження осередку: пошук джерела збудника, встановлення факторів передавання, визначення меж осередку, оцінка санітарного стану. Проведення первинних протиепідемічних заходів. Планування заходів, спрямованих на локалізацію та ліквідацію осередку. Епідеміологічне спостереження за осередком. Своєчасне повідомлення про інфекційне захворювання у лабораторний центр. Санітарно-просвітницька робота.
Тема 3 Дезінфекція і стерилізація. Живі переносники збудників інфекційних хвороб. Дезінсекція. Дератизація. Визначення та суть дезінфекції, дезінсекції, дератизації. Дезінфекція: види, методи та способи; характеристика фізичного та хімічного методів; методи контролю якості; хімічні дезінфектанти, вимоги до них. Роль живих переносників у поширенні збудників інфекційних хвороб. Хімічні інсектициди, вимоги до них; методи контролю якості дезінсекції. Типи апаратури, яка використовується для проведення дезінфекції, дезінсекції. Види і методи дератизації; характеристика груп препаратів, які використовуються для дератизації; методи контролю якості дератизації; типи апаратури, яка використовується для проведення дератизації. Визначення поняття «стерилізація», етапи, методи, контроль якості стерилізації.

Тема 4 Імунопрофілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень. Оцінювання ефективності імунопрофілактики. Термінова імунопрофілактика.

Види імунітету та їх характеристика. Значення рівня популяційного імунітету населення в розвитку інфекційних захворювань. Календар профілактичних щеплень України, його розділи. Вимоги до імунобіологічних препаратів. Шляхи ведення імунобіологічних препаратів в організм. Перелік медичних проти показів до проведення профілактичних щеплень. Післявакцинальні реакції та ускладнення. Організація проведення імунопрофілактики. Складання плану профілактичних щеплень. Форми обліково-звітної документації з імунопрофілактики. Щеплювальна картотека. Оцінка клінічної, імунологічної та епідеміологічної ефективності імунопрофілактики. Препарати для термінової імунопрофілактики. Характеристика препаратів для термінової профілактики правця, сказу (форма випуску, засіб введення, доза, реакція на введення).

Тема 5 Доказова медицина та клінічна епідеміологія. Аналітична та експериментальна епідеміологія. Дизайн спостережних, аналітичних, експериментальних, епідеміологічних (клінічних) досліджень. Ієрархія доказовості епідеміологічних (клінічних) досліджень.

Аналітична епідеміологія: дизайн аналітичних спостережних досліджень. Дослідження «випадок-контроль» та когортні дослідження. Основа дослідження. Вибір випадків. Вибір контролю. Правило вибору груп порівняння. Розрахунок і інтерпретація відношення шансів та відносного ризику. Порівняння переваг та недоліків аналітичних досліджень. Експериментальна епідеміологія: дизайн експериментальних епідеміологічних досліджень. Рандомізовані контрольовані дослідження. Потенційна та фактична ефективність медичних втручань. Види наукових джерел (дослідницькі та оглядові статті, тощо). Розуміння доказів: огляд літератури. Критична оцінка літератури: PICO, тип запитання, тип дослідження. Пошук літератури: стратегія пошуку в електронних базах даних, медичні ресурси Інтернету. Кокрейнівська співдружність. Розуміння та інтерпретація результатів мета-аналізу й систематичних оглядів. Недоліки мета-аналізу та систематичних оглядів. Принципи клінічної епідеміології. Ієрархія доказовості епідеміологічних (клінічних) досліджень.

Тема 6 Епідеміологічний метод дослідження та його структура. Епідеміологічна діагностика. Прогнозування розвитку епідемічного процесу. Планування протиепідемічних та профілактичних заходів.

Оцінка проблем профілактики на основі аналізу структури та рівня захворюваності по групах та нозологічних формам інфекцій. Епідеміологічна діагностика. Оперативний епідеміологічний аналіз. Вивчення проявів річної та багаторічної динаміки захворюваності. Прогнозування проявів епідемічного процесу. Аналіз захворюваності по групах, колективах, територіях. Планування протиепідемічних заходів.

Тема 7 Епідеміологічна діагностика. Оперативний та ретроспективний епіданаліз. Основні статистичні методи, які використовують при проведенні епіданалізу

Аналітичні та експериментальні епідеміологічні дослідження. Епідеміологічна діагностика. Оперативний та ретроспективний епіданаліз. Основні статистичні методи, які використовують при проведенні епіданалізу. Вирішення ситуаційного завдання з ретроспективного епідеміологічного аналізу.

Тема 8 Захист роботи з ретроспективного епідеміологічного аналізу. Підсумкове заняття зі змістового модуля 1.

Захист роботи з ретроспективного епідеміологічного аналізу. Підсумкове заняття зі змістового модуля 1. Роздача хворих з інфекційною патологією для проведення епідеміологічного розслідування та написання епідкарти

Модуль 2. Спеціальна епідеміологія

Тема 9 Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передавання (шигеліози, сальмонельози, черевний тиф та паратифи, вірусні гепатити А, Е, холера).

Епідеміологічна характеристика групи кишкових інфекцій. Механізми, чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам). Профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках.

Тема 10 Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з аерозольним механізмом передавання (COVID-19, грип, дифтерія, менінгококова інфекція, епідемічний паротит, кір, вітряна віспа).

Епідеміологічна характеристика групи дихальних інфекцій. Механізми, чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам). Профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках. Заповнення карти обстеження епідеміологічного осередка.

Тема 11 Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з трансмісивним механізмом передавання (висипний тиф, хвороба Лайма, малярія, кліщовий енцефаліт, лейшманіози).

Епідеміологічна характеристика груп трансмісивних інфекцій. Механізми, чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам). Профілактичні заходи для груп ризику та в природному осередку

Тема 12 Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з контактним механізмом передавання (ВІЛ, вірусні гепатити В, С, D, G, SEN, TTV).

Епідеміологічна характеристика груп інфекцій зовнішніх покровів. Механізми, чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам). Профілактичні заходи для гепатитів з фекально-оральним механізмом зараження та для вірусних гепатитів з парентеральним механізмом передачі

Тема 13 Епідеміологічна характеристика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги. Інфекційний контроль у медичних закладах. Рівні інфекційного контролю.

Епідеміологічна характеристика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги: актуальність, класифікація, шляхи передачі, нозологічна структура. Інфекційний контроль в медичних закладах. Рівні та види інфекційного контролю.

Тема 14 Профілактичні та протиепідемічні заходи при особливо-небезпечних інфекціях (холера, чума, геморагічні гарячки). Карантинні заходи. Міжнародні медико-санітарні правила. Особливо небезпечні, небезпечні та інші інфекційні хвороби. Карантинні та інші обмежувальні заходи в разі виникнення випадків особливо небезпечних інфекційних хвороб на території країни (національна нормативна база). Індивідуальні засоби захисту (ЗІЗ), їх класифікація та правила застосування.
Тема 15 Оцінка санітарно-епідеміологічного стану в умовах надзвичайних ситуацій та під час військового стану. Біологічна зброя та захист від неї Теоретичні та методологічні основи епідеміології у надзвичайних ситуаціях. Особливості епідемічного процесу при надзвичайних та військових станах. Організація протиепідемічних і профілактичних заходів серед військ і населення. Оцінка санітарно-епідемічного стану військ в умовах надзвичайних ситуацій
Тема 16 Біологічна розвідка та ідентифікація бактеріологічної зброї Біологічна зброя і захист від неї. Основи організації біологічної розвідки та неспецифічна та специфічна ідентифікація біологічних засобів
Тема 17 Захист епідеміологічної карти. Захист епідеміологічної карти.
Тема 18 Підсумковий модульний контроль Підсумковий модульний контроль: теоретична та практична підготовка

5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

РН1	Збирати медичну інформацію про пацієнта (особливо епіданамнез), інформацію про стан здоров'я людей, які могли заразитися разом з хворим і аналізувати дані, відповідно попереднього діагнозу на який надіслане термінове повідомлення
РН2	Оцінювати стан пацієнта та результати його специфічного обстеження та обстеження людей, які були з ним в контакті або могли заразитись в схожих умовах
РН3	Контролювати призначення обстежень для підтвердження чи виключення інфекційного діагнозу та контрольних обстежень перед випискою пацієнта
РН4	Вміти обґрунтувати остаточний діагноз на підставі скарг, даних огляду, даних лабораторних обстежень пацієнта та результатів обстеження контактних у вогнищі
РН5	Знати основні сигнальні синдроми особливо небезпечних інфекційних захворювань та тактику ведення хворих (необхідність ізоляції, накладення карантину)
РН6	Знати принципи та контроль ефективності лікування інфекційних хворих
РН7	Контролювати режим праці та відпочинку при лікуванні хворих та необхідність подальшого диспансерного спостереження

PH8	Контролювати відповідність призначення характеру харчування при інфекційних захворюваннях та контроль за біобезпечністю харчових продуктів
PH9	Контролювати безпечність при наданні екстренної медичної допомоги та проводити контроль ефективності стерелізаційних та дезінфекційних заходів
PH10	Знати та контролювати профілактику внутрішньолікарняного інфікування під час надання екстренної медичної допомоги
PH11	Контролювати протиепідемічні заходи під час евакуації інфекційних хворих, при розгортанні госпіталів для надання допомоги хворим на карантинні інфекції
PH12	Проводити контроль за ефективністю дезінфекції багаторазового інструментарія та обладнання, що використовується для інвазивних методів лікування та обстеження та утилізацією одноразових розходних матеріалів
PH13	Контролювати профілактику внутрішньо-лікарняних інфекцій при наданні екстренної медичної допомоги у відділенні інтенсивної терапії та реанімації
PH14	Планувати санітарно-гігієнічні та профілактичні заходи з метою попередження інфекційних хвороб
PH15	Вміти проводити оцінку поточного епідеміологічного стану та контролювати профілактичні заходи, які направлені на запобігання розповсюдження інфекційних захворювань
PH16	Вміти користуватись пошуком необхідної інформації, згідно з принципами доказової медицини для діагностики, лікування та профілактики інфекційних захворювань
PH17	Проводити нагляд за об'єктами навколишнього середовища з метою профілактики інфекційних хвороб
PH18	Вміти користуватись засобами індивідуального захисту та контролювати правильність їх використання під час виявлення хворих на особливо-небезпечні хвороби та надання їм допомоги. Знати основи екстренної профілактики інфекційних хвороб
PH19	Знати алгоритм дій на випадок спалахів інфекційних хвороб під час надзвичайних ситуацій та військового стану

6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.
Для спеціальності 222 Медицина:

ПР1	Виділяти та ідентифікувати провідні клінічні симптоми та синдроми (за списком 1); використовуючи попередні дані анамнезу (особливо епідеміологічного) хворого, дані огляду хворого, знання про людину, її органи та системи, встановлювати найбільш вірогідний нозологічний або синдромний попередній клінічний діагноз захворювання (за списком 2).
-----	--

ПР2	Збирати інформацію про загальний стан пацієнта, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо інфекційного діагнозу (за списком 4).
ПР3	Призначати та аналізувати додаткові (обов'язкові та за вибором) методи обстеження (лабораторні, рентгенологічні, функціональні та/або інструментальні) за списком 4, пацієнтів із захворюваннями органів і систем організму для проведення диференційної діагностики інфекційних захворювань (за списком 2).
ПР4	Встановлювати остаточний клінічний діагноз шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики), дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2).
ПР5	Визначити головний клінічний синдром або чим обумовлена тяжкість стану потерпілого/постраждалого (за списком 3) шляхом прийняття обґрунтованого рішення та оцінки стану людини за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі) у т.ч. в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в польових умовах, в умовах нестачі інформації та обмеженого часу.
ПР6	Визначати характер та принципи лікування інфекційних хворих (консервативне, оперативне) із захворюваннями (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами, що базуються на засадах доказової медицини, у разі необхідності розширення стандартної схеми вміти обґрунтувати персоніфіковані рекомендації під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи.
ПР7	Визначати необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні інфекційних хворих на захворювання (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах, на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.
ПР8	Визначати необхідну дієту при лікуванні хворих на захворювання (за списком 2) в умовах закладу охорони здоров'я, вдома у хворого та на етапах медичної евакуації, в т.ч. у польових умовах на підставі попереднього клінічного діагнозу, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення за існуючими алгоритмами та стандартними схемами.

ПР11	Визначати тактику надання екстреної медичної допомоги, за будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу за допомогою стандартних схем, що базуються на засадах доказової медицини.
ПР12	Надавати екстрену медичну допомогу, за будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення, на підставі головного клінічного синдрому (тяжкості стану) діагнозу невідкладного стану (за списком 3) в умовах обмеженого часу згідно з визначеною тактикою, використовуючи стандартні схеми, що базуються на засадах доказової медицини.
ПР13	Організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації та бойових дій, в т.ч. у польових умовах, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально-евакуаційного забезпечення.
ПР14	Виконувати медичні маніпуляції (за списком 5) в умовах лікувального закладу, вдома або на виробництві на підставі попереднього клінічного діагнозу та/або показників стану пацієнта шляхом прийняття обґрунтованого рішення, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм.
ПР15	Виконувати маніпуляції надання екстреної медичної допомоги в умовах обмеженого часу, використовуючи стандартні схеми, за будь-яких обставин на підставі діагнозу невідкладного стану (за списком 3).
ПР16	Планувати та втілювати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів виникнення та розповсюдження захворювань серед населення.
ПР17	Аналізувати епідеміологічний стан та проводити заходи масової й індивідуальної, загальної та локальної профілактики інфекційних захворювань.
ПР18	Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
ПР19	Оцінювати вплив навколишнього середовища на стан здоров'я населення.
ПР21	Організовувати необхідний рівень індивідуальної безпеки (власної та осіб, про яких піклується) у разі виникнення типових небезпечних ситуацій в індивідуальному полі діяльності.
ПР25	Приймати ефективні рішення з проблем охорони здоров'я, оцінювати потрібні ресурси, враховувати соціальні, економічні та етичні наслідки.

7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

CH1	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
CH2	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
CH3	Здатність аналізувати, оцінювати та об'єктивно інтерпретувати інформацію, робити обґрунтовані судження та вирішувати складні проблеми шляхом логічного обґрунтування та прийняття рішень на основі доказів (критичне мислення)
CH4	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
CH5	Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
CH6	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
CH7	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
CH8	Здатність до міжособистісної взаємодії.
CH9	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
CH10	Здатність до навчання впродовж життя (прагнення постійного особистого та професійного розвитку, активний пошук нових знань, набуття нових навичок та адаптація до нових тенденцій і технологій)
CH11	Здатність працювати в команді.
CH12	Прагнення до збереження навколишнього середовища.
CH13	Здатність сприймати зміни, швидко пристосовуватися до нових ситуацій і демонструвати стійкість перед лицем невизначеності та нових робочих вимог (адаптивність та гнучкість)
CH14	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
CH15	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

8. Види навчальних занять

Тема 1. Вчення про епідемічний процес. Значення епідеміології для громадського здоров'я. Основні епідеміологічні концепції. Протиепідемічні заходи в осередку інфекційного захворювання.
Лк1 "Предмет епідеміології. Епідеміологія в структурі медичних наук і охорони здоров'я. Поняття про "епідеміологію неінфекційних хвороб". Вчення про епідемічний процес. Класифікація інфекційних хвороб. Напрями боротьби з інфекційними хворобами." (денна) Вчення про епідемічний процес. Значення епідеміології для громадського здоров'я. Основні епідеміологічні концепції. Протиепідемічні заходи в осередку інфекційного захворювання. Принципи доказовості досліджень. Напрями боротьби з інфекційними хворобами. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті Університетської клініки, роботу в команді, розв'язання ситуаційних завдань.

Пр1 "Вчення про епідемічний процес. Значення епідеміології для громадського здоров'я. Основні епідеміологічні концепції. Протиепідемічні заходи в осередку інфекційного захворювання." (денна)

Епідеміологія. Епідемічний процес. Складові епідемічного процесу. Розділи вчення про епідемічний процес. Протиепідемічні заходи в осередку – заходи, спрямовані на складові епідемічного процесу. Обстеження осередку інфекційного захворювання. Заповнення відповідної документації. Заходи щодо ліквідації осередку – заходи по відношенню до хворого та носія, знезараженню навколишнього середовища та осіб, які спілкувались з джерелом інфекційного захворювання. Вивчення даної теми передбачає теоретичну роботу в навчальній кімнаті Університетської клініки, роботу в команді, розв'язання ситуаційних завдань.

Тема 2. Протиепідемічна та профілактична робота в практиці сімейного лікаря.

Пр2 "Протиепідемічна та профілактична робота в практиці сімейного лікаря." (денна)

Раннє виявлення інфекційного хворого. Збір епідеміологічного анамнезу. Рання ізоляція, госпіталізація – обов'язкова і за показаннями: клінічними і епідеміологічними. Взяття матеріалу від хворого для бактеріологічного дослідження. Епідеміологічне обстеження осередку: пошук джерела збудника, встановлення факторів передавання, визначення меж осередку, оцінка санітарного стану. Проведення первинних протиепідемічних заходів. Планування заходів, спрямованих на локалізацію та ліквідацію осередку. Епідеміологічне спостереження за осередком. Своєчасне повідомлення про інфекційне захворювання у лабораторний центр. Санітарно-просвітницька робота.

Тема 3. Дезінфекція і стерилізація. Живі переносники збудників інфекційних хвороб. Дезінсекція. Дератизація.

Пр3 "Дезінфекція і стерилізація. Живі переносники збудників інфекційних хвороб. Дезінсекція. Дератизація." (денна)

Визначення та суть дезінфекції, дезінсекції, дератизації. Дезінфекція: види, методи та способи; характеристика фізичного та хімічного методів; методи контролю якості; хімічні дезінфектанти, вимоги до них. Роль живих переносників у поширенні збудників інфекційних хвороб. Хімічні інсектициди, вимоги до них; методи контролю якості дезінсекції. Типи апаратури, яка використовується для проведення дезінфекції, дезінсекції. Види і методи дератизації; характеристика груп препаратів, які використовуються для дератизації; методи контролю якості дератизації; типи апаратури, яка використовується для проведення дератизації. Визначення поняття «стерилізація», етапи, методи, контроль якості стерилізації.

Тема 4. Імунопрофілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень. Оцінювання ефективності імунопрофілактики. Термінова імунопрофілактика.

Пр4 "Імунопрофілактика інфекційних хвороб. Календар профілактичних щеплень. Оцінювання ефективності імунопрофілактики. Термінова імунопрофілактика." (денна)

Види імунітету та їх характеристика. Значення рівня популяційного імунітету населення в розвитку інфекційних захворювань. Календар профілактичних щеплень України, його розділи. Вимоги до імунобіологічних препаратів. Шляхи ведення імунобіологічних препаратів в організм. Перелік медичних проти показів до проведення профілактичних щеплень. Післявакцинальні реакції та ускладнення. Організація проведення імунопрофілактики. Складання плану профілактичних щеплень. Форми обліково-звітної документації з імунопрофілактики. Щеплювальна картотека. Оцінка клінічної, імунологічної та епідеміологічної ефективності імунопрофілактики. Препарати для термінової імунопрофілактики. Характеристика препаратів для термінової профілактики правця, сказу (форма випуску, засіб введення, доза, реакція на введення).

Тема 5. Доказова медицина та клінічна епідеміологія. Аналітична та експериментальна епідеміологія. Дизайн спостережних, аналітичних, експериментальних, епідеміологічних (клінічних) досліджень. Ієрархія доказовості епідеміологічних (клінічних) досліджень.

Пр5 "Доказова медицина та клінічна епідеміологія. Аналітична та експериментальна епідеміологія. Дизайн спостережних, аналітичних, експериментальних, епідеміологічних (клінічних) досліджень. Ієрархія доказовості епідеміологічних (клінічних) досліджень." (денна)

Аналітична епідеміологія: дизайн аналітичних спостережних досліджень. Дослідження «випадок-контроль» та когортні дослідження. Основа дослідження. Вибір випадків. Вибір контролю. Правило вибору груп порівняння. Розрахунок і інтерпретація відношення шансів та відносного ризику. Порівняння переваг та недоліків аналітичних досліджень. Експериментальна епідеміологія: дизайн експериментальних епідеміологічних досліджень. Рандомізовані контрольовані дослідження. Потенційна та фактична ефективність медичних втручань. Види наукових джерел (дослідницькі та оглядові статті, тощо). Розуміння доказів: огляд літератури.

Тема 6. Епідеміологічний метод дослідження та його структура. Епідеміологічна діагностика. Прогнозування розвитку епідемічного процесу. Планування протиепідемічних та профілактичних заходів.

Пр6 "Епідеміологічний метод дослідження та його структура. Епідеміологічна діагностика. Прогнозування розвитку епідемічного процесу. Планування протиепідемічних та профілактичних заходів." (денна)

Оцінка проблем профілактики на основі аналізу структури та рівня захворюваності по групах та нозологічних формам інфекцій. Епідеміологічна діагностика. Оперативний епідеміологічний аналіз. Вивчення проявів річної та багаторічної динаміки захворюваності. Прогнозування проявів епідемічного процесу. Аналіз захворюваності по групах, колективах, територіях. Планування протиепідемічних заходів. Аналітичні та експериментальні епідеміологічні дослідження.

Тема 7. Епідеміологічна діагностика. Оперативний та ретроспективний епіданаліз. Основні статистичні методи, які використовують при проведенні епіданалізу

Пр7 "Епідеміологічна діагностика. Оперативний та ретроспективний епіданаліз. Основні статистичні методи, які використовують при проведенні епіданалізу" (денна)

Основи епідеміологічного аналізу. Значення епідеміологічного аналізу для боротьби і профілактики інфекційних хвороб. Матеріали, необхідні для епідеміологічного аналізу. Аналіз багаторічної та річної динаміки інфекційної захворюваності. 9 Прогнозування проявів епідемічного процесу. Аналіз розподілення інфекційних захворювань на територіях. Аналіз сезонного розподілу захворюваності. Аналіз вікової захворюваності. Аналіз захворюваності у професійних та соціальних групах. Планування протиепідемічних і профілактичних заходів.

Тема 8. Захист роботи з ретроспективного епідеміологічного аналізу. Підсумкове заняття зі змістового модуля 1.

Пр8 "Захист роботи з ретроспективного епідеміологічного аналізу. Підсумкове заняття зі змістового модуля 1." (денна)

Підсумкове заняття та оцінка роботи з ретроспективного епідеміологічного аналізу

Тема 9. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передавання (шигелёзи, сальмонелёзи, черевний тиф та паратифи, вірусні гепатити А, Е, холера).

Пр9 "Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передавання (шигелёзи, сальмонелёзи, черевний тиф та паратифи, вірусні гепатити А, Е, холера)." (денна)

Протиепідемічні та профілактичні заходи в осередках інфекцій з фекально-оральним механізмом передавання (шигелёзи, сальмонелёзи, черевний тиф та паратифи, вірусні гепатити А, Е, холера).

Тема 10. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з аерозольним механізмом передавання (COVID-19, грип, дифтерія, менінгококова інфекція, епідемічний паротит, кір, вітряна віспа).

Лк2 "Епідеміологічна характеристика інфекцій з аерозольним механізмом передавання (дифтерія, кір, грип та ГРВІ). Профілактичні та протиепідемічні заходи. Епідеміологічний нагляд" (денна)

Епідеміологічна характеристика інфекцій з аерозольним механізмом передавання (дифтерія, кір, грип та ГРВІ). Профілактичні та протиепідемічні заходи. Епідеміологічний нагляд

Пр10 "Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з аерозольним механізмом передавання (COVID-19, грип, дифтерія, менінгококова інфекція, епідемічний паротит, кір, вітряна віспа)." (денна)

Епідеміологічна характеристика групи дихальних інфекцій. Механізми, чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм.. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам). Профілактичні та протиепідемічні заходи в осередках. Заповнення карти обстеження епідеміологічного осередка.

Тема 11. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з трансмісивним механізмом передавання (висипний тиф, хвороба Лайма, малярія, кліщовий енцефаліт, лейшманіози).

Пр11 "Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з трансмісивним механізмом передавання (висипний тиф, хвороба Лайма, малярія, кліщовий енцефаліт, лейшманіози)." (денна)

Епідеміологічна характеристика груп трансмісивних інфекцій. Механізми, чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм.. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам).

Тема 12. Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з контактним механізмом передавання (ВІЛ, вірусні гепатити В, С, D, G, SEN, TTV).

Пр12 "Протиепідемічні заходи в осередках інфекцій з контактним механізмом передавання (ВІЛ, вірусні гепатити В, С, D, G, SEN, TTV)." (денна)

Епідеміологічна характеристика груп інфекцій зовнішніх покривів. Механізми, чинники та шляхи передачі конкретних нозологічних форм. Прояви епідемічного процесу (рівень захворюваності, прояви захворюваності в часі, по території, серед різних груп населення та по колективам).

Тема 13. Епідеміологічна характеристика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги. Інфекційний контроль у медичних закладах. Рівні інфекційного контролю.

Пр13 "Епідеміологічна характеристика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги. Інфекційний контроль у медичних закладах. Рівні інфекційного контролю." (денна)

Епідеміологічна характеристика інфекцій, пов'язаних з наданням медичної допомоги: актуальність, класифікація, шляхи передачі, нозологічна структура. Інфекційний контроль в медичних закладах. Рівні та види інфекційного контролю.

Тема 14. Профілактичні та протиепідемічні заходи при особливо-небезпечних інфекціях (холера, чума, геморагічні гарячки). Карантинні заходи.

Лк3 "Епідеміологічна характеристика карантинних інфекцій. Профілактичні і протиепідемічні заходи" (денна)

Епідеміологічна характеристика карантинних інфекцій. Профілактичні і протиепідемічні заходи

Пр14 "Епідеміологічна характеристика карантинних інфекцій. Профілактичні і протиепідемічні заходи" (денна)

Профілактичні та протиепідемічні заходи при особливо-небезпечних інфекціях (холера, чума, геморагічні гарячки). Карантинні заходи.

Тема 15. Оцінка санітарно-епідеміологічного стану в умовах надзвичайних ситуацій та під час військового стану. Біологічна зброя та захист від неї

Пр15 "Оцінка санітарно-епідеміологічного стану в умовах надзвичайних ситуацій та під час військового стану. Біологічна зброя та захист від неї" (денна) Теоретичні, методичні та організаційні принципи обґрунтування і проведення протиепідемічних заходів, а також епідемічні процеси інфекційних хвороб, поширених у військах, в мирний та воєнний час та при надзвичайних станах. Особливості виникнення і розвитку епідемічного процесу в організованих військових колективах. Попередження заносу інфекцій у війська, ліквідація епідемічних осередків, зниження загального рівня інфекційної захворюваності і запобігання виносу таких хвороб з військ до цивільного населення. Біологічна зброя та захист військ від неї.
Тема 16. Біологічна розвідка та ідентифікація бактеріологічної зброї
Пр16 "Біологічна розвідка та ідентифікація бактеріологічної зброї" (денна) Біологічна зброя. Перелік бактеріологічних агентів, можливі способи їх поширення; шляхи впливу і можливі наслідки застосування цих агентів. Принципи оцінки ризику зараженості території біозброєю
Тема 17. Захист епідеміологічної карти.
Пр17 "Захист епідеміологічної карти." (денна) Захист епідеміологічної карти.
Тема 18. Підсумковий модульний контроль
Пр18 "Підсумковий модульний контроль" (денна) Підсумковий модульний контроль: оцінка практичної підготовки, теоретичної підготовки.

9. Стратегія викладання та навчання

9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Командно-орієнтоване навчання (TBL)
МН3	Навчання на основі досліджень (RBL)
МН4	Практикоорієнтоване навчання
МН5	Самостійне навчання
МН6	Електронне навчання
МН7	Кейс-орієнтоване навчання

Викладання дисципліни відбувається із застосуванням сучасних методів навчання (CBL, TBL, RBL), які сприяють не тільки розвитку фахових здібностей, а й стимулюють до творчого мислення. Набуття студентами soft skills здійснюється протягом усього періоду вивчення дисципліни.

Здатність до аналітичного та критичного мислення, роботі в команді, наполегливість формується під час командно-, практико- та кейс-орієнтованого навчання, а знання та

розуміння предметної області здобувається протягом лекцій, самонавчання. Електронне навчання стимулює здатність до використання інформаційних технологій. Навчання на основі досліджень спонукає до розвитку визначеності та наполегливості щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Оцінка та інтерпретація даних обстежень пацієнта або об'єктів навколишнього середовища під час роботи у вогнищі
НД2	Виконання групового практичного завдання під час планування протиепідемічних заходів у вогнищі інфекційного захворювання з різними шляхами та механізмами передавання
НД3	Підготовка до підсумкового контролю
НД4	Написання карти епідобстеження вогнища
НД5	Робота з підручниками та релевантними інформаційними джерелами
НД6	Електронне навчання у системах (Google Meet, Вайбер, Телеграм, MIX learning)
НД7	Вирішення задачі з епідеміологічного аналізу, планування протиепідемічних заходів

10. Методи та критерії оцінювання

10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$170 \leq RD \leq 200$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$164 \leq RD < 169$
В загальному правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$140 \leq RD < 163$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$127 \leq RD < 139$
Виконання задовольняє мінімальні критерії	3 (задовільно)	$120 \leq RD < 126$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$70 \leq RD < 119$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 69$

10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
--	----------------	----------------	-------------------

МФО1 Взаємооцінювання (peer assessment)	Партнерська взаємодія, спрямована на покращення результатів навчальної діяльності за рахунок порівняння власного поточного рівня успішності із попередніми показниками. Забезпечує можливість аналізу власної освітньої діяльності	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Корегування спільно зі здобувачами підходів до навчання з урахуванням результатів оцінювання
МФО2 Підсумкове оцінювання	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із навчальної дисципліни, яке дозволяє перевірити результати навчання по завершенню дисципліни.	На останньому занятті з дисципліни.	Максимальна кількість балів за тестування - 10 балів за умови отримання 100% правильних відповідей. Мінімальний бал успішного складання тестів - 6 балів (60% правильних відповідей)
МФО3 Написання карти епідеміологічного обстеження вогнища	Написання карти епідобстеження вогнища передбачає збір епіданамнезу, оцінювання та аналіз обстеження пацієнта та контактних осіб, об'єктів навколишнього середовища з метою встановлення джерела інфекції та розроблення заходів ліквідації епідвогнища.	Написання з 10 практичного заняття, захист - на передостанньому занятті	Консультування викладача під час написання історії хвороби з усними коментарями. Здобувач отримує оцінку за написання історії хвороби (5 балів максимум) та захист (5 балів максимум)
МФО4 Настанови викладача в процесі виконання практичних завдань	У настановах розкриваються методи педагогічного контролю за професійною діяльністю здобувачів. Ефективність визначається дотриманням усіх етапів виконання практичних завдань. Результативністю сформованості необхідних практичних умінь і навичок залежить від рівня сформованості практичної компетентності.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Консультування студентів при планування протиепідемічних заходів у вогнищах інфекційних хвороб

МФО5 Тести (автоматизовані тести) для контролю навчальних досягнень здобувачів	Метод ефективної перевірки рівня засвоєння знань, умінь і навичок із кожної теми навчальної дисципліни. Тестування дозволяє перевірити засвоєння навчального матеріалу із кожної тематики.	Протягом всього періоду вивчення дисципліни	студент має надати не менше 60% правильних відповідей
МФО6 Проміжне оцінювання виконання практичного кейсу (підготовка, презентація, захист)	Кейс-метод дозволяє розкрити та сформулювати необхідні для подальшої трудової діяльності якості та здібності студентів-медиків, формує клінічне мислення, аналітичні здібності, самостійність у прийнятті рішення, комунікативність, навички роботи з достатньо великим об'ємом інформації.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Оцінка здібності студента до клінічного мислення, обґрунтування своїх рішень, чітко висловлювати свої думки, визначення рівня теоретичної підготовки, що відображається у відповідній оцінці
МФО7 Опитування та усні коментарі викладача за його результатами	Надає можливість виявити стан набутого студентами досвіду навчальної діяльності відповідно до поставлених цілей, з'ясувати передумови стану сформованості отриманих результатів, причини виникнення утруднень, скоригувати процес навчання, відстежити динаміку формування результатів навчання та спрогнозувати їх розвиток.	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	За отриманими даними про результати навчання, на основі їх аналізу пропонується визначати оцінку як показник досягнень навчальної діяльності здобувачів

10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
--	----------------	----------------	-------------------

МСО1 Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки	Поточне оцінювання рівня теоретичної підготовки та тестування	Протягом усього періоду вивчення дисципліни	Проводиться на кожному занятті результат виконання НД впливає на комплексну оцінку за практичне заняття. мінімум за заняття набрати 4 бали, максимум 6.
МСО2 Оцінювання написання та захисту карти епідеміологічного обстеження вогнища	Написання історії хвороби передбачає демонстрацію вміння працювати з хворим, а саме: збір епіданамнеза, відомостей про контактних осіб, роботу з медичними матеріалами - історією хвороби, дані специфічних лабораторних обстежень хворого, контактних осіб, об'єктів навколишнього середовища, тощо. Мета при захисті - визначення ймовірного джерела інфекції, механізму та шляхів передачі та розробка протиепідемічних заходів, які запобігають розповсюдженню інфекційного процесу, локалізації вогнища	Відповідно до календарно-тематичного плану	Студент може отримати максимально 12 балів. 6 балів нараховується за написання, 6 балів за захист. Мінімальна кількість балів - 8. Мінімальна кількість балів для успішного захисту - 6 балів
МСО3 Вирішення індивідуального завдання з ретроспективного епідеміологічного аналізу	Комплексне відпрацювання практичної складової програми - розрахунок показників захворюваності, складання по ним графіків або діаграм, оцінка захворюваності та складання плану заходів щодо зменшення захворюваності на певну нозологію або групу інфекційних хвороб безпечному для здобувачів освіти симуляційному середовищі. Надає можливість опанувати навички	Відповідно до календарно-тематичного плану	Студент може отримати максимально 8 балів. 5 балів нараховується за написання та захист. Мінімальна кількість балів для успішного захисту - 6 балів

МСО4 Підсумковий Модульний контроль:	До ПМК допускаються студенти, які успішно засвоїли матеріал з дисципліни, не мають пропущених занять, вирішили завдання з епіданалізу та написали і захистили епідкарту та набрали не менше 72 балів. підсумкове включає тестування, співбесіду та практичні навички комп'ютерне тестування, захистили історію хвороби.	останнє заняття	Здобувач може отримати 80 балів за ПМК. Мінімальна кількість балів, яку має отримати студент -48 балів
МСО5 Проміжний модульний контроль	До проміжного модульного контролю допускаються студенти, які не мають заборгованостей за попередні 7 занять. Під час контролю оцінюються знання з загальної епідеміології, епідеміологічної діагностики та імунопрофілактики інфекційних хвороб	на 8 занятті	здобувач має змогу отримати від 6 до 10 балів

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
Перший семестр вивчення		200 балів	
МСО1. Поточне оцінювання рівня теоретичної та практичної підготовки		96	
	16x6	96	Ні
МСО2. Оцінювання написання та захисту карти епідеміологічного обстеження вогнища		6	
		6	Ні
МСО3. Вирішення індивідуального завдання з ретроспективного епідеміологічного аналізу		8	
		8	Ні
МСО4. Підсумковий Модульний контроль:		80	
		80	Ні
МСО5. Проміжний модульний контроль		10	
		10	Ні

При засвоєнні матеріалів модулю студенту за кожне практичне заняття присвоюється максимум 6 балів (оцінка виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання).

Максимальна кількість балів, яку студент може отримати на практичних заняттях протягом навчального року – 896. За захист роботи з ретроспективного епідеміологічного аналізу присвоюються такі бали: «5» - 8 балів, «4» - 6 балів, «3» - 5 балів, «2» - 0 балів. Захист епідеміологічної карти: «5» - 12 балів, «4» - 10 балів, «3» - 8 балів, «2» - 0 балів. За змістовний модульний контроль 1 студент максимально може отримати 18 балів, мінімально необхідний бал 11. Максимальна кількість балів за поточну навчальну діяльність студента - 120. Студент допускається до підсумкового модульного контролю при умові виконання вимог навчальної програми та в разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше 72 бали. Підсумковий модульний контроль проводиться відповідно до розкладу наприкінці циклу. Оцінка за підсумковий модульний контроль виставляється в традиційній 4 бальній системі оцінювання з подальшим переводом в бали, при цьому оцінці «5» відповідає 80 балів, «4» - 64 бали, «3» - 48 балів, «2» - 0 балів. Підсумковий модульний контроль зараховується студенту, якщо він набрав не менше 48 з 80 балів.

11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

11.1 Засоби навчання

ЗН1	Бібліотечні фонди
ЗН2	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи
ЗН3	Графічні засоби (малюнки, креслення, географічні карти, схеми, плакати тощо)
ЗН4	Медичні споруди/приміщення та обладнання Університетської клініки
ЗН5	Нормативні документи
ЗН6	Інформаційно-комунікаційні системи

11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

Основна література	
1	Епідеміологія: протиепідемічні заходи : навч. посіб. / М. Д. Чемич, Н. Г. Малиш, Н. І. Ільїна та ін. ; за ред. М. Д. Чемич. — Вінниця : Нова Книга, 2020. — 288 с.
2	Епідеміологія у схемах [Текст] : навч. посіб. / М. Д. Чемич, Н. Г. Малиш, О. М. Чемич, Н. І. Ільїна. — Вінниця : Нова Книга, 2020. — 256 с.
3	Біостатистика [Текст] : підручник / Т. С. Грузєва, В. М. Лехан, В. А. Огнєв та ін. ; за заг. ред. Т. С. Гузевої. — Вінниця : Нова Книга, 2020. — 384 с.
4	5377 Методичні вказівки для доаудиторної підготовки до практичних занять із дисципліни "Епідеміологія та принципи доказової медицини" [Електронний ресурс] : для студ. старших курсів вищих медичних закладів освіти III–IV рівнів акредитації / М. Д. Чемич, Н. Г. Малиш, О. М. Чемич, І. В. Лутай, С. М. Янчук, О. С. Саєнко. — Суми : СумДУ, 2022. — 300 с.
5	Загальна епідеміологія: навчальний посібник / Н.О. Виноград, З.П. Василишин, Л.П. Козак. — 5-е видання. - К.: ВСВ «Медицина», 2021. - 272 с.
Допоміжна література	

1	Виноград, Н.О. Військова епідеміологія [Текст] : навч. посіб. / Н. О. Виноград, З. П. Васишин, Л. П. Козак. — К. : Медицина, 2018. — 184 с
2	Виноград, Н.О. Спеціальна епідеміологія [Текст] : навч. посіб. / Н. О. Виноград, З. П. Васишин, Л. П. Козак. — 2-ге вид., перероб. та доп. — К. : Медицина, 2018. — 368 с. + Гриф МОН.
3	Виноград, Н.О. Загальна епідеміологія [Текст] : навч. посіб. / Н. О. Виноград, З. П. Васишин, Л. П. Козак. — 4-те вид., випр. — К. : Медицина, 2017. — 200 с. + Гриф МОН.
4	Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій [Текст] : підручник / М. А. Андрейчин, О. Д. Крушельницький, В. С. Копча, І. В. Огороднійчук ; За ред. М.А. Андрейчина. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2016. — 320 с. + Гриф МОН.
5	Актуальні питання епідеміології та профілактики деяких інфекцій в збройних силах, серед населення України та у світі [Текст] : монографія / Ю. В. Рум'янцев, В. Л. Савицький, О. Д. Крушельницький, Б. І. Воровчук ; За ред. Ю.В. Рум'янцева. — К. : УВМА, 2015. — 372 с.
6	Військова епідеміологія з епідеміологією надзвичайних ситуацій [Текст] : підручник / М. А. Андрейчин, О. Д. Крушельницький, В. С. Копча, І. В. Огороднійчук ; За ред. М.А. Андрейчина. — Тернопіль : Укрмедкнига, 2016. — 320 с. + Гриф МОН.
7	Санітарно-епідеміологічна безпека [Текст] : навч. посіб. / В. П. Петков, С. В. Петков, Є. Ю. Соболев та ін. ; під заг. ред. С.В. Петкова. — К. : Скіф, 2019. — 128 с. + Гриф МОЗ.
8	Століття пандемій. Історія глобальних інфекцій від іспанського грипу до COVID-19/ Марк Хонігсбом. - Київ: Yakaboo Publishing, 2021. - 432 с.
Інформаційні ресурси в Інтернеті	
1	Сайт кафедри інфекційних хвороб з епідеміологією НН МІ СумДУ http://infection.med.sumdu.edu.ua/
2	Сайт ВООЗ. Глобальна система епіднагляду за грипом та іншими ГРВІ: https://www.who.int/initiatives/global-influenza-surveillance-and-response-system
3	Світова статистика у реальному часі: https://www.worldometers.info/uk/
4	Державна стратегія у сфері протидії ВІЛ-інфекції/СНІДу, туберкульозу та вірусним гепатитам на період до 2030 року: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennia-operatsiinoho-planu-zakhodiv-z-realizatsii-u-20242026-rokakh-564r-180624
5	ВООЗ: https://www.who.int/home
6	Центр громадського здоров'я: https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan
7	Епіднагляд за інфекційними хворобами: https://ips.ligazakon.net/document/re35615?an=1